

Aktywności i doświadczenia Polaków w 2018 roku

Znak jakości przyznany CBOS przez
Organizację Firm Badania Opinii i Rynku 23 stycznia 2019 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

Aktywności i doświadczenia Polaków w 2018 roku

Czy w minionym roku:	Tak				Nie	Różnica odpowiedzi twierdzących w porównaniu z rokiem 2017
	Ogółem	wiele razy	kilka razy	tylko raz		
	w procentach					
– urządził(a) Pan(i) przyjęcie dla grona przyjaciół, znajomych	77	16	50	11	23	+3
– był(a) Pan(i) z rodziną lub przyjaciółmi w restauracji	76	20	47	9	24	+5
– przekazał(a) Pan(i) pieniądze na cele dobroczynne	74	8	45	21	26	+3
– korzystał(a) Pan(i) z internetu w celach niezwiązanych z pracą zawodową	73	68	5	0	27	+2
– przeczytał(a) Pan(i) książkę dla przyjemności	67	25	32	10	33	+3
– przekazał(a) Pan(i) rzeczy, np. ubrania, książki, na cele dobroczynne	62	8	43	11	38	0
– kupił(a) Pan(i) coś atrakcyjnego, nieplanowanego	61	10	37	14	39	+4
– wyjeżdżał(a) Pan(i) na wypoczynek	58	3	25	30	42	+8
– był(a) Pan(i) w kinie	56	13	33	10	44	+7
– był(a) Pan(i) na koncercie	44	5	23	16	56	+3
– był(a) Pan(i) na imprezie sportowej	43	8	25	10	57	+2
– grał(a) Pan(i) w gry liczbowe Totalizatora Sportowego	37	8	24	5	63	-8
– był(a) Pan(i) za granicą	37	6	15	16	63	+6
– był(a) Pan(i) na wystawie, w galerii, w muzeum	34	3	17	14	66	+1
– był(a) Pan(i) w teatrze	24	2	11	11	76	+2
– przeznaczył(a) Pan(i) własną pracę, usługi na cele dobroczynne	21	3	13	5	79	-4
– zaciągnął(ęła) Pan(i) kredyt lub pożyczkę w banku lub innej instytucji finansowej	15	1	2	12	85	-2
– pożyczył(a) Pan(i) pieniądze od znajomych	13	1	7	5	87	0
– pracował(a) Pan(i) jako wolontariusz(ka)	7	1	3	3	93	-1
– uczestniczył(a) Pan(i) w strajku lub demonstracji	6	1	2	3	94	-1
– pracował(a) Pan(i) za granicą	6	2	2	2	94	+1

Pominięto odmowy odpowiedzi występujące w niektórych kategoriach

Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (344) przeprowadzono metodą wywiadów bezpośrednich (face-to-face) wspomaganych komputerowo (CAPI) w dniach 10–17 stycznia 2019 roku na liczącej 928 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

Od trzydziestu lat regularnie pytamy badanych o to, co wydarzyło się w ich życiu w ubiegłym roku¹. Dzięki temu śledzimy, jak zmieniają się doświadczenia Polaków: ich udział w kulturze, aktywność społeczna, formy spędzania wolnego czasu oraz zachowania związane z pieniędzmi.

UDZIAŁ W KULTURZE

W stosunku do ubiegłego roku wzrosło uczestnictwo Polaków w kulturze – znacznie więcej osób niż rok wcześniej wybrało się w 2018 roku do kina (56%, wzrost o 7 punktów procentowych), a nieco więcej na koncert (44%, wzrost o 3 punkty), wystawę (34%, wzrost o 1 punkt) oraz do teatru (24%, wzrost o 2 punkty). Jest to kontynuacja widocznego od 2016 roku trendu wzrostowego. W przypadku udziału w kulturze nigdy wcześniej odsetek korzystających z badanych form aktywności nie przekroczył 50%. Odsetek respondentów, którzy w poprzednim roku poszli do teatru, od 1993 roku, kiedy był najniższy, wzrósł trzykrotnie i już prawie co czwarty Polak był w ubiegłym roku przynajmniej raz na przedstawieniu teatralnym.

TABELA 1

Sytuacje, w których badani przynajmniej raz uczestniczyli w danym roku	Odsetki wskazań dotyczących roku																												
	'87	'88	'89	'93	'94	'95	'96	'97	'98	'99	'00	'01	'02	'03	'04	'05	'06	'07	'08	'09	'10	'11	'12	'13	'14	'15	'16	'17	'18
Pójście do kina	41	42	25	16	17	20	22	25	25	33	26	34	33	29	33	31	33	39	39	38	39	44	43	47	45	49	47	49	56
Pójście na koncert	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	34	37	37	37	40	39	41	44
Pójście na wystawę, do galerii, muzeum	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	26	31	28	27	32	31	33	34
Pójście do teatru	13	18	13	8	10	11	13	14	11	12	12	11	10	12	13	15	13	15	18	15	15	18	19	20	19	22	19	22	24

Zdecydowanie częściej niż pozostali w kinie byli młodzi ankietowani (92% osób w wieku 18–24 lat), a także pracownicy administracyjno-biurowi (90%), kadra kierownicza i specjaliści z wyższym wykształceniem (89%) oraz pracownicy instytucji publicznych (83%). Na chodzenie do kina niewielki wpływ mają praktyki religijne oraz płeć, ale odsetek osób będących w ubiegłym roku w kinie rośnie wraz z wykształceniem, dochodem *per capita* i wielkością miejsca zamieszkania. Z kolei im starsi badani, tym rzadziej deklarują, że przynajmniej raz w 2018 roku byli w kinie – zob. tabelę aneksową 1.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (344) przeprowadzono metodą wywiadów bezpośrednich (face-to-face) wspomaganym komputerowo (CAPI) w dniach 10–17 stycznia 2019 roku na liczącej 928 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

W koncercie częściej brali udział uczniowie i studenci (72%), pracujący na własny rachunek (63%), kadra kierownicza i specjaliści z wyższym wykształceniem (60%), a także osoby praktykujące religijnie kilka razy w tygodniu (60%) w podobnym stopniu co w ogóle nieuczestniczące w praktykach religijnych (54%) – zob. tabelę aneksową 2.

Wystawy w galerii lub muzeum oglądali przede wszystkim mieszkańcy ponadpółmilionowych miast (61% z nich było w ubiegłym roku przynajmniej na jednej wystawie) i osoby o najwyższych dochodach na osobę w gospodarstwie domowym (61%). Równie często na wystawy chodzili też uczniowie i studenci (60%) – zob. tabelę aneksową 3.

Teatr to rozrywka droga i słabo dostępna w mniejszych miejscowościach. Przynajmniej raz w minionym roku w teatrze było tylko 12% mieszkańców wsi, 16% osób zamieszkujących miasta poniżej 20 tys. ludności, około jednej trzeciej mieszkańców większych miast (20–500 tys.) i prawie co drugi badany z miast liczących powyżej 500 tys. mieszkańców. Równie wyraźne zróżnicowanie obserwujemy wśród osób o odmiennych dochodach *per capita* w gospodarstwie domowym. Odsetek respondentów, którzy byli w teatrze, spośród tych o najniższych dochodach *per capita* wynosi 4%, wśród badanych o dochodach na poziomie 1300–1800 zł – 24%, a ponad 40%, gdy dochód na osobę w gospodarstwie domowym przekracza 2500 zł. Wyższy jest udział chodzących do teatru wśród ankietowanych identyfikujących się z lewicą (34%) niż prawicą (23%) – zob. tabelę aneksową 4.

CZAS WOLNY

W 2018 roku obserwujemy również wzrost aktywności związanych ze spędzaniem czasu wolnego. Ponad trzy czwarte osób urządziło w ubiegłym roku przyjęcie dla przyjaciół, znajomych (wzrost o 3 punkty procentowe) oraz poszło z rodziną lub przyjaciółmi do restauracji (wzrost o 5 punktów). Dwie trzecie Polaków deklaruje, że przeczytało w ubiegłym roku książkę dla przyjemności (wzrost o 3 punkty). Nieznacznie wzrósł też udział osób, które co najmniej raz w minionym roku były na imprezie sportowej (o 2 punkty procentowe), sięga on już 43%. Nieprzerwanie od 2006 roku rośnie odsetek osób korzystających z internetu w celach pozazawodowych i obecnie wynosi 73% wśród ogółu Polaków.

TABELA 2

Sytuacje, w których badani przynajmniej raz uczestniczyli w danym roku	Odsetki wskazań dotyczących roku																												
	'87	'88	'89	'93	'94	'95	'96	'97	'98	'99	'00	'01	'02	'03	'04	'05	'06	'07	'08	'09	'10	'11	'12	'13	'14	'15	'16	'17	'18
Urządzenie przyjęcia dla przyjaciół, znajomych	65	65	66	55	55	66	67	62	62	66	64	62	58	61	61	60	66	69	66	65	71	66	72	71	70	75	71	74	77
Pójście z rodziną lub przyjaciółmi* do restauracji	22	22	22	20	20	26	29	27	27	30	27	27	26	29	33	34	37	44	46	39	48	50	51	52	53	60	65	71	76
Przeczytanie książki dla przyjemności	-	64	60	57	58	54	63	59	59	59	54	57	54	57	57	56	58	58	55	54	58	57	59	59	60	63	62	64	67
Korzystanie z internetu w celach pozazawodowych	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	35	40	52	52	54	55	63	63	67	66	70	71	73
Pójście na imprezę sportową	26	26	23	23	24	27	30	27	26	30	25	30	32	33	35	35	38	37	37	32	38	35	39	40	39	36	38	41	43

* Przed 2016 rokiem pytanie dotyczyło wyłącznie wyjść z rodziną

Przyjęcia dla przyjaciół, znajomych nieco częściej niż pozostali w minionym roku urządzali badani ze środkowych grup wiekowych (84% osób w wieku 35–44 lat) oraz z miast średniej wielkości (81% mieszkańców miast od 20 tys. do 100 tys. ludności). Odsetek osób zapraszających przyjaciół i znajomych jest też tym wyższy, im wyższe wykształcenie i stanowisko badanego – wśród kadry kierowniczej i specjalistów z wyższym wykształceniem sięga 92%, podczas gdy wśród robotników niewykwalifikowanych – 66%. Wśród rencistów odsetek ten wynosi 43%. Dochody *per capita* w gospodarstwie domowym nie przekładają się w znaczący sposób na częstość urządzania przyjęć dla przyjaciół, znajomych, a więc badani zapraszają gości do siebie niezależnie od ich wysokości – zob. tabelę aneksową 5.

Jednak w przypadku wychodzenia z rodziną lub przyjaciółmi na posiłek na miasto dochód respondentów *per capita* ma znaczenie. W 2018 roku przynajmniej raz w restauracji było 94% osób z gospodarstw domowych o dochodach powyżej 2500 zł *per capita* i 55% osób o najniższych dochodach *per capita*. Ankieterzy dysponujący kwotą 1300–1800 zł w przeliczeniu na członka gospodarstwa domowego plasują się pośrodku tego zestawienia – 78% z nich było co najmniej raz w restauracji z rodziną czy przyjaciółmi w minionym roku. Okazuje się, że niemal powszechne jest wychodzenie do restauracji wśród najmłodszych badanych (97% osób w wieku 18–24 lat), a także kadry kierowniczej, specjalistów z wyższym wykształceniem (97%) oraz średniego personelu (99%) – zob. tabelę aneksową 6.

Czytanie książek dla przyjemności jest znacznie częstsze wśród kobiet (75%) niż wśród mężczyzn (58%). Udział badanych deklarujących czytanie książek rośnie wraz ze wzrostem wykształcenia, wielkości miejsca zamieszkania oraz dochodów *per capita*. Najniższe odsetki respondentów czytających przynajmniej raz w 2018 roku książkę dla przyjemności notujemy wśród robotników

(około 42%), rencistów (35%) i badanych najslabiej wykształconych (47%) – zob. tabelę aneksową 7. Z kolei na imprezie sportowej była w ubiegłym roku znacznie większa część mężczyzn niż kobiet (56% i 32%).

Odsetek Polaków korzystających z internetu w celach pozazawodowych wzrósł ogółem o 2 punkty procentowe, co nie jest istotną zmianą. Są jednak takie grupy społeczno-demograficzne, w których różnica z roku na rok jest znacznie większa. Należą do nich najstarsi badani (65 lat i więcej), wśród których udział korzystających z internetu wzrósł o 11 punktów (z 24% do 35%). O 13 punktów procentowych (z 32% do 45%) wzrósł udział korzystających z internetu w celach pozazawodowych wśród osób z wykształceniem podstawowym, a o 10 punktów (z 63% do 73%) – wśród rolników. Znacząca poprawa pod względem korzystania z internetu nastąpiła także wśród osób o dochodach *per capita* w gospodarstwie domowym mieszczących się w przedziale 1300–2500 zł (o 10 punktów procentowych). Są jednak też grupy, w których udział badanych korzystających z internetu zmalał w ciągu ostatniego roku. Należą do nich bezrobotni, wśród których odsetek korzystających z internetu sięga 60% (spadek o 11 punktów) oraz oceniający własne warunki materialne jako złe (33%, spadek o 10 punktów) – zob. tabelę aneksową 8.

WYJAZDY

W ciągu ostatniego roku istotnie wzrósł udział Polaków deklarujących wyjazd wypoczynkowy oraz wyjazd za granicę. Ponad połowa badanych (58%) przynajmniej raz w 2018 roku uczestniczyła w wyjeździe wypoczynkowym – o 8 punktów procentowych więcej niż w 2017 roku. Warto dodać, że odkąd monitorujemy tę kwestię, udział osób wyjeżdżających na wypoczynek wzrósł niemal dwukrotnie (od 2006 roku). Zagraniczne wyjazdy deklaruje 37% badanych, co stanowi wzrost o 6 punktów procentowych w stosunku do 2017 roku. Jest to wynik zdecydowanie najwyższy od ćwierć wieku. Znacznie mniejszym przemianom ulega praca za granicą – w 2018 roku 6% osób było przynajmniej raz w roku w celach zarobkowych poza granicami naszego kraju i jest to wynik zbliżony do obserwowanych w ubiegłych latach.

TABELA 3

Sytuacje, w których badani przynajmniej raz uczestniczyli w danym roku	Odsetki wskaźników dotyczących roku																									
	'93	'94	'95	'96	'97	'98	'99	'00	'01	'02	'03	'04	'05	'06	'07	'08	'09	'10	'11	'12	'13	'14	'15	'16	'17	'18
Wyjazd na wypoczynek*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	31	33	38	35	39	38	37	38	44	42	47	50	58
Wyjazd za granicę	13	11	14	18	18	17	18	19	21	18	21	19	21	22	26	30	26	25	31	29	31	30	33	30	31	37
Praca za granicą	-	-	-	3	3	4	4	3	4	3	5	4	7	6	7	8	5	4	6	7	7	8	7	5	5	6

* Przed 2016 rokiem pytanie dotyczyło wyjazdu na wypoczynek z rodziną

Wyjazdy zagraniczne w 2018 roku częściej były udziałem najmłodszych badanych (18–24 lata) i tych w średnim wieku. Około połowy z nich było przynajmniej raz za granicą w ubiegłym roku, podczas gdy wśród osób powyżej 65. roku życia ten odsetek sięga 22%. Wraz ze wzrostem wielkości miejscowości badanych rośnie udział osób, które wyjeżdżały w zeszłym roku za granicę. Ponadto im wyższe są dochody gospodarstwa domowego w przeliczeniu na osobę, tym wyższy jest odsetek wyjeżdżających za granicę. Osoby w ogóle nieuczestniczące w praktykach religijnych częściej deklarują wyjazdy zagraniczne niż praktykujący – zob. tabelę aneksową 9.

AKTYWNOŚĆ OBYWATELSKA

W porównaniu z 2017 rokiem, w minionym roku wzrosła także aktywność społeczna badanych, przejawiająca się przeznaczaniem pieniędzy na cele dobroczynne (o 3 punkty procentowe). Na tym samym poziomie co w 2017 roku pozostaje odsetek osób deklarujących przekazywanie rzeczy na cele dobroczynne, natomiast udział respondentów przeznaczających pracę lub usługi oraz pracujących w charakterze wolontariuszy spadł w 2018 roku. Prawie trzy czwarte Polaków (74%) przynajmniej raz przekazało pieniądze, trzy piąte (62%) przekazało rzeczy, a co piąty Polak (21%) przeznaczył własną pracę lub usługi na cele dobroczynne. W granicach błędu statystycznego zmienił się odsetek Polaków pracujących przynajmniej raz w 2018 roku jako wolontariusze i wyniósł 7%. Prawie tyle samo osób (6%) brało udział w co najmniej jednym strajku lub demonstracji.

TABELA 4

Sytuacje, w których badani przynajmniej raz uczestniczyli w danym roku	Odsetki wskazań dotyczących roku																												
	'87	'88	'89	'93	'94	'95	'96	'97	'98	'99	'00	'01	'02	'03	'04	'05	'06	'07	'08	'09	'10	'11	'12	'13	'14	'15	'16	'17	'18
Przekazanie pieniędzy na cele dobroczynne																	49	43	54	49	62	62	60	64	64	64	64	71	74
Przekazanie rzeczy, np. ubrań, książek, na cele dobroczynne																	45	44	40	37	46	45	52	57	56	58	59	62	62
Przeznaczenie własnej pracy, usług na cele dobroczynne																	18	19	15	12	16	15	17	17	22	16	20	25	21
Praca w charakterze wolontariusza																	4	5	5	6	6	5	5	5	8	6	6	8	7
Udział w strajku lub demonstracji	5	8	2	3	2	1	3	2	2	4	2	1	1	2	2	2	1	3	3	2	1	2	1	3	3	4	6	7	6

Własną pracę lub usługi na cele dobroczynne najczęściej przeznaczały osoby w wieku 45–54 lat (27%), z wykształceniem wyższym (29%), kadra kierownicza i specjaliści (37%), pracujący na własny rachunek (34%), a także uczniowie i studenci (29%) oraz pracujący w instytucjach państwowych,

publicznych (28%) – zob. tabelę aneksową 10. Podobne grupy społeczno-demograficzne wykazywały się wzmożoną dobroczynnością w innych formach.

W strajku lub demonstracji uczestniczyli w 2018 roku znacznie częściej niż pozostali mieszkańcy ponadpółmilionowych miast (33%), kadra kierownicza i specjaliści z wyższym wykształceniem (18%), badani, których dochody na osobę w gospodarstwie domowym przekraczają 2500 zł (22%), oraz w ogóle nieuczestniczący w praktykach religijnych (18%) – zob. tabelę aneksową 11.

FINANSE

Na większość aktywności i doświadczeń, o które pytaliśmy Polaków, respondenci wskazywali częściej niż rok wcześniej. W zakresie finansów odnotowujemy jednak kilka spadków. Trzy piąte ankietowanych (o 4 punkty procentowe więcej niż w 2017 roku) kupiło sobie coś atrakcyjnego, nieplanowanego. Natomiast znacznie mniej (37%, spadek o 8 punktów procentowych) grało w gry liczbowe Totalizatora Sportowego. Jedynie 15% osób zaciągnęło kredyt lub pożyczkę – jest to najniższy odsetek, odkąd monitorujemy tę kwestię, i kontynuacja trendu spadkowego obserwowanego od 2013 roku. Odsetek respondentów, którzy pożyczyci pieniądze od znajomych, pozostaje na poziomie z 2017 roku (13%) i również jest najniższy od ponad 30 lat.

TABELA 5

Sytuacje, w których badani przynajmniej raz uczestniczyli w danym roku	Odsetki wskazań dotyczących roku																												
	'87	'88	'89	'93	'94	'95	'96	'97	'98	'99	'00	'01	'02	'03	'04	'05	'06	'07	'08	'09	'10	'11	'12	'13	'14	'15	'16	'17	'18
Kupno czegoś atrakcyjnego, nieplanowanego	-	-	-	-	-	-	41	39	34	44	38	42	34	42	38	42	47	50	52	48	51	52	51	53	54	55	55	57	61
Gra w gry liczbowe Totalizatora Sportowego*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	42	46	52	45	39	45	47	43	38	43	44	45	37
Zaciągnięcie kredytu lub pożyczki w instytucji finansowej	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	29	28	23	24	23	23	23	20	19	17	17	15
Pożyczenie pieniędzy od znajomych	48	50	40	39	36	34	30	32	33	35	32	36	33	27	36	27	29	22	27	22	23	23	23	22	22	17	14	13	13

* Do roku 2010 używano potocznej nazwy „totolotek”

Uczestnictwo w minionym roku w grach liczbowych Totalizatora Sportowego częściej deklarują mężczyźni niż kobiety (42% wobec 33%), mieszkańcy miast liczących od 100 tys. do 500 tys. ludności (52%), pracownicy instytucji państwowych, publicznych (48%), a także osoby, których dochody *per capita* w gospodarstwie domowym mieszczą się w przedziale 1800–2499 zł (51%) – zob. tabelę aneksową 12.

Z kolei pożyczanie pieniędzy od znajomych było w ubiegłym roku tak samo często udziałem kobiet jak mężczyzn, ponad przeciętną wybijają się pod tym względem najmłodszy ankietowani – 34% osób

w wieku 18–24 lat deklaruje taką aktywność, a także badani z najniższym wykształceniem (26%), bezrobotni (24%) oraz uczniowie i studenci (37%) – zob. tabelę aneksową 13.

Z deklaracji Polaków dotyczących ich doświadczeń i aktywności podejmowanych w 2018 roku wynika, że był to dobry czas. Wzrosło uczestnictwo w kulturze – więcej osób niż rok wcześniej wybrało się do kina, teatru, na koncert. Inne aktywności związane z miłym spędzaniem czasu wolnego podjęła co najmniej raz w minionym roku większość Polaków. Spotkania z rodziną, przyjaciółmi, czytanie książek dla przyjemności, udział w imprezach sportowych, wyjazdy wypoczynkowe również były udziałem większej części badanych niż wcześniej. Wskaźniki przeznaczania pracy lub usług na cele dobroczynne oraz pracy w charakterze wolontariusza spadły w 2018 roku. Dobrym znakiem jest spadek odsetka osób, które zaciągnęły kredyt lub pożyczkę w banku. Wyniki te wpisują się w obraz wyłaniający się z innych naszych badań. Rok 2018 był dla Polaków, ich rodzin oraz miejsc pracy najlepszy od ponad ćwierć wieku. „Oceny sytuacji osobistej i rodzinnej oraz kondycji zakładów pracy są dziś najlepsze od przełomowego roku 1989”². Także samopoczucie psychiczne Polaków oraz nastroje środowiskowe w roku 2018 należą do najlepszych z dotychczas notowanych³. Wszystko to daje spójny obraz pozytywnych zmian w życiu Polaków.

Opracowała

Marta Bożewicz

---

² Por. komunikat CBOS „Jaki był rok 2018?”, grudzień 2018 (oprac. B. Badora).

³ Por. komunikat CBOS „Samopoczucie Polaków w 2018 roku”, grudzień 2018 (oprac. M. Bożewicz).